BARNKONVENTIONEN

Kort version

unicef

för alla barn

BARNKONVENTIONEN

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Som barn räknas varje människa under 18 år. Barnkonventionen antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och är ett internationellt avtal som alla länder utom USA har anslutit sig till. Barnkonventionen är en viktig, bindande överenskommelse för att kunna påverka och förbättra situationen för barn runt om i världen.

När vi talar om barnkonventionen är det utifrån ett barnrättsperspektiv, att barn är individer med egna rättigheter. Det betyder att beslut och handlingar som rör barn ska utgå från barnkonventionen. Varje stat är ansvarig för detta och det krävs kunskap och strategier, på olika nivåer i samhället och bland olika yrkesgrupper, för att se till att barns behov och rättigheter uppfylls.

FYRA GRUNDPRINCIPER

Barnkonventionen listar barns rättigheter inom olika områden och innehåller 54 bestämmelser (artiklar). Av dessa räknas fyra artiklar som grundprinciper. Det betyder att de är vägledande och sammanfattar helheten i barnkonventionen.

ARTIKEL 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

ARTIKEL 3

Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

ARTIKEL 6

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

ARTIKEL 12

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

BARNKONVENTIONENS ARTIKLAR I KORT VERSION

Här kan du läsa en sammanfattning av barnkonventionen. Allting finns inte omnämnt här, men du kan läsa artiklarna i sin helhet på unicef.se/barnkonventionen

1 Som barn räknas varje människa under 18 år.

2 Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

3 Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

4 Varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter. Där det behövs ska stater samarbeta internationellt.

5 Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare ansvarar för barnets uppfostran och utveckling. De ska också stötta barnet i att få sina rättigheter uppfyllda.

6 Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

7 Barn har rätt till ett eget namn och ett medborgarskap. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad.

8 Barn har rätt till sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släktförhållanden.

9 Barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa.

10 Barn har rätt att återförenas med sin familj om familjen splittrats.

11 Varje stat ska bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.

12 Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

13 Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.

14 Barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.

15 Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.

16 Barn har rätt till ett privatliv.

17 Barn har rätt att få tillgång till information via till exempel internet, radio och tv. Staten ska uppmuntra att det skapas material som är av värde för barn och som inte är skadligt.

18 Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.

19 Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

20 Barn som av olika anledningar inte kan bo kvar i sin hemmiljö har rätt till skydd och stöd från staten, samt rätt till ett alternativt hem.

21 Vid adoption ska staten säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.

22 Barn på flykt har rätt till skydd, och hjälp att spåra och hitta sina föräldrar eller andra familjemedlemmar.

23 Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett full-värdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

24 Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.

25 Varje stat ska regelbundet se till att ett barn som är omhändertaget av myndigheter behandlas väl.

26 Barn har rätt till social trygghet samt till statligt stöd, ifall föräldrar eller annan vårdnadshavare saknar tillräckliga resurser.

27 Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.

28 Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

29 Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.

30 Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.

31 Barn har rätt till lek, vila och fritid.

32 Barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och mot arbete som är skadligt eller som hindrar barnets skolgång.

33 Barn ska skyddas från narkotika.

34 Barn ska skyddas från alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.

35 Varje stat ska förhindra bortförande och försäljning av, eller handel med, barn.

36 Varje stat ska skydda barn från alla andra former av utnyttjande som kan skada barnet.

37 Barn ska inte utsättas för tortyr, annan grym behandling, bestraffning eller dödsstraff. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.

38 Varje stat ska säkerställa skydd och omvårdnad av barn som berörs av en väpnad konflikt.

39 Barn som har utsatts för vanvård, utnyttjande, övergrepp, tortyr eller väpnade konflikter har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

40 Barn som anklagas för brott, eller har blivit dömt för en straffbar handling, har rätt att behandlas rättvist och respektfullt, få juridiskt stöd samt återanpassas i samhället.

41 Om det finns bestämmelser i en stat, som går längre för barns rättigheter än innehållet i barnkonventionen, gäller de bestämmelserna.

42 Varje stat ska göra barnkonventionen allmänt känd bland både vuxna och barn.

43–54 Regler om hur barnkonventionen följs upp och vad stater ska göra för att följa den.

TILLÄGGSPROTOKOLL

Till barnkonventionen finns tre tilläggsprotokoll som kompletterar dess innehåll.

1. Det första behandlar **barn i väpnade konflikter.**
2. Det andra handlar om **handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.**
3. Det tredje **ger barn möjlighet att lämna in klagomål** till FN:s barnrättskommitté om deras rättigheter enligt barnkonventionen kränkts och de inte haft möjlighet att få upprättelse i sitt hemland.

De två första tilläggsprotokollen antogs av FN:s generalförsamling år 2000. Dessa är Sverige bundna av. Det tredje tilläggsprotokollet antogs år 2011. Det har Sverige inte anslutit sig till och det gäller därför inte i Sverige.

UNICEFS UPPDRAG

UNICEF, FN:s barnfond, arbetar över hela världen för att förverkliga barnkonventionen. I 190 länder kämpar vi för alla barns rätt till överlevnad, trygghet, utveckling och inflytande. Vår uppgift är att bilda opinion, påverka politiker och samla in pengar för att kunna förändra barns liv, både på lång sikt och i katastrofsituationer. Vi ser bland annat till att barn får rent vatten, hälsovård, utbildning samt skydd mot våld och övergrepp. De barn som har störst behov får hjälp först – oavsett nationalitet, religion eller ett lands politiska ledning.

Gå in på unicef.se/barnkonventionen för mer information och för att läsa barnkonventionen i sin helhet.

Alla foton: © UNICEF

UNICEF Sverige
Box 8161, 104 20 Stockholm
Telefon 08-692 25 00
unicef.se

unicef
för alla barn